

## ***Framåt i tro***

Reträtten är den svåraste och farligaste militära manövern. Under reträtten kan förlusterna bli större än de är i öppen strid. Det är en desillusionerad och kanske också demoraliserad skara som gör reträtt. Vad spelar roll, när slaget ändå är förlorat?

Svenska kyrkan är på reträtt, en gigantisk reträtt. Alla siffror är starkt neråtgående med undantag av utträdestalen. Under de senaste tjugo åren har Svenska kyrkan som bedjande gemenskap praktiskt taget halverats. Enligt *Matrikel för Svenska kyrkan* har det samlade antalet deltagare i huvudgudstjänsten sjunkit från 9 miljoner 1990 till 4,5 miljoner 2011 – gudstjänstraset går t.o.m. snabbare än medlemsrasen. Skulle kyrkan och särskilt dess ledning då inte föra ett brett och djupt samtal om den faktiska halvering av Svenska kyrkan som vi i närtid bevittnat? Men därom intet. Snarare ser vi en följsam minskning antalet gudstjänster, liksom deras längd, innehåll och kristna halt. Vad gör prästerna?

Krismedvetande saknas. Istället används i officiella sammanhang ett nyspråk från managementkulturen för att dölja den smärtsamma verkligheten. Stabil ekonomi i stora enheter var en av ledstjärnorna i den organisationsförändring som från detta års början blev resultatet av strukturutredningen, *Närhet och samverkan* (nyspråk, om något!). Så ser vi att just den framtida ekonomin är ett starkt och underliggande motiv för att så många som möjligt skall döpas. Tappar Svenska kyrkan medlemmar, hotas ju ekonomin och anställningarna är i fara. Resultatet är en kyrka på defensiven, på reträtt, rädd för att provocera befolkningen genom för mycket tro och »religion». Följdriktigt tecknas den officiella bilden av Svenska kyrkan så, att den är en religiös organisation, som inte vill och syftar till något annat än det som alla goda politiska krafter vill: ett gott samhälle.

Allt fler inser, trots den överslätande officiella retoriken, att Svenska kyrkans framtid som kristen kyrka hotas alltmer. Frustration, missmod och uppgivenhet breder ut sig bland kyrkans anställda, särskilt i den pastorala eller församlingsvårdande sektorn, bland dem som ville att Svenska kyrkan främst skulle vara missionerande kyrka med ett unikt evangelium om frälsning i Jesus Kristus.

Då gäller det att fokusera på det som är viktigt och har bärkraft för framtiden. Oavsett vad organisationskonsulterna säger är Svenska kyrkans kärna och verkliga tillgång de gudstjänstfirande församlingarna. I en tid då den fullödiga högmässan blir alltmer sällsynt och mässfirarna i kyrkbänkarna allt färre gäller det att satsa just på mässan och göra det målmedvetet och intensivt. I samlingen kring Nådens medel finns Svenska kyrkans framtid.

När officiella uttalanden inte lyfter fram detta, blir ansvaret att arbeta för det målet desto större för den enskilde gudstjänstdeltagaren, kyrkoarbetaren och prästen. Det är aldrig förgäves att göra det som är rätt. Ansvaret och uppdraget är att vara en kristen och missionerande kyrka just där man befinner sig. Nära de enskilda människorna kan man göra skillnad.

Den som är präst har avlagt personliga och livslånga löften, och det innebär ett stort ansvar. Men detta är bara den ena sidan av saken. Den andra och det verkligen stora är att den Herre som sänder till tjänst också leder och ger kraft i uppdraget.

Så istället för att nedslås av allt det som föder frustration och missmod i den officiella hållningen i Svenska kyrkan bör vi rikta blicken mot det som faktiskt är levande och växer. Det finns sådana sammanhang i Svenska kyrkan och i dess omedelbara närhet. Präster, medarbetare, församlingar bör aktivt odla kontakter, i och utanför Sverige, med församlingar och sammanhang präglade av inspiration och församlingstillväxt. Då kan reträtten som genererar missmod och uppgivenhet hävas och vändas i ett realistiskt och förhoppningsfullt arbete som ger liv och fördjupning. Istället för att retirera går vi framåt i tro.

## ***Möjlig mångfald***

Svenska media, bl.a. Kyrkans tidning och Dagen har skrivit om den anglikanska kyrkans beslut i juli 2014 om att införa kvinnliga biskopar i Church of England. Det som är mindre bekant är det som dr Colin Podmore beskriver i detta nummer: att General Synod samtidigt stiftade ett antal lagar och regler som innebär att de församlingar och enskilda som på teologiska grunder inte kan bejaka kvinnliga biskopar eller präster inte bara ska ha fortsatt hemortsrätt i kyrkan utan dessutom ska få sina prästkandidater vigda och biskopar utnämnda, så att denna minoritet utan tidsgräns kan »blomstra» och bidra till den engelska kyrkans helhet.

När det svenska kyrkomötet 1958 sade Ja till kvinnliga präster – och i förlängningen kvinnliga biskopar – sade man som bekant även Ja till en samvetsklausul som angav att man kunde bli och vara präst och biskop i Svenska kyrkan även om man motsatte sig ämbetsreformen. Samvetsklausulen försvann formellt 1982 och i praktiken tolv år senare. Sedan 1994 godtas inte längre några samvetsbetänkligheter på denna punkt av dem som skall präst- eller diakonvigas eller av dem som vill bli kyrkoherdar.

I Church of England har man skapat en helt annan modell, där församlingarna står i centrum i stället för individers samveten. Sedan 1993 (då man beslöt införa kvinnliga präster) kan en församling fatta beslut om att man inte vill låta sig betjäna av en kvinnlig präst, och nu inte heller av en kvinnlig biskop (t.ex. vid konfirmation). Dessa församlingar får för den biskopliga tillsynen ställa sig under en alternativ biskop, de s.k. *flying bishops*.

Starka krafter i Church of England ville ha bort dessa alternativa biskopar, och i det förslag till beslut om kvinnliga biskopar som lades fram inför det engelska kyrkomötet 2012 fanns de inte med. Eftersom lekmännen i General Synod ansåg att det lagförslaget inte garanterade anglo-katolikernas och konservativa evangelikalernas hemortsrätt i kyrkan, såg de till att fälla det. I beslutet 2014 är reglerna från 1993 tillbaka och dessutom ytterligare lagskydd.

Den svenska erfarenheten är att majoritetslöften om samvetsklausul och väjningsrätt har begränsad hållbarhet. Vi nordbor förstår väl inte riktigt vad fair play och lojal opposition är

och hur man gör med det – röstsiffror är mycket enklare. Det som talar mest för den engelska modellen är dock inte skillnader i politisk kultur, utan att den, på ett helt annat sätt än den svenska var, är inbyggd i både kyrkans legala struktur och dess ecklesiologi.

Beslutet i den engelska kyrkan bejakar och uppehåller den besvärliga och fruktbara mångfald som finns inom kyrkan. Minoriteten är värdefull för helheten och håller en dörr öppen för katolicitetens fördjupning – därför måste den ges rum och inflytande och möjlighet att blomstra. Detta engelska sätt att hantera meningsmotsättningar och öppna för en möjlig mångfald i kyrkan – vore det inte något också för Svenska kyrkan?